

*Н. М. Рева,
студентка V курсу 3 групи
Слідчо-криміналістичного інституту,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ

Громадські роботи – це альтернатива позбавленню волі. Поширення практики застосування громадських робіт сприяє скороченню чисельності «тюремного» населення і тим самим спрямовується на розбудову кримінально-виконавчої системи України на засадах, що відповідають міжнародним стандартам поводження із засудженими. Проте під час застосування такого виду покарання виникають спірні питання щодо позитивних і негативних ознак застосування громадських робіт.

У ст. 56 Кримінального кодексу України (далі – КК України) зазначено, що громадські роботи полягають у виконанні засудженим у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування. Так, О. В. Ткачова називає основні тенденції, що намітилися в процесі призначення громадських робіт, а саме: 1) громадські роботи часто призначаються як більш м'яка міра покарання засудженим за статтями КК України, за санкціями, якими вони не передбачені; 2) зазначене покарання призначається як за злочини невеликої і середньої тяжкості, так і за тяжкі та особливо тяжкі злочини; 3) поступово розширюється практика застосування громадських робіт щодо неповнолітніх; 4) тенденція до збільшення кількості випадків призначення досліджуваного покарання не є загальноукраїнською, а різниться від регіону до регіону; 5) громадські роботи майже не застосовуються у великих містах [4, с. 192].

Громадські роботи не тягнуть за собою будь-якого обмеження засудженого в прояві його особистої волі, крім розпорядження вільним часом, у тому числі у вільному пересуванні по країні. Проте вони є своєрідним еквівалентом обмеження волі, тому як вид кримінального покарання містять елементи кари, що спричиняють засудженому певний тягар. Річ у тому, що праця є примусовою під час відбування покарання, і виникає питання чи не порушується право особи, яке закріплене в Конституції України (заборона примусової праці). При цьому визнання примусового характеру праці одним з каральних елементів не суперечить, ані міжнародним документам, ані Конституції України [2].

Громадські роботи мають безоплатний характер і здійснюються засудженим без оплати його праці (ч. 1 ст. 56 КК України). Оскільки зазначені роботи особа виконує не за умовами трудового договору, а на підставі вироку суду, то час їх виконання не зараховується до трудового стажу. Отже, як бачимо,

є наявне обмеження конституційного права особи за вироком суду – одержання винагороди за працю. Метою безоплатної праці є формування у засудженого поважного ставлення до суспільства та суспільних інтересів і виконання праці на користь всього суспільства, а не конкретних осіб [3, с. 20].

Конституція України гарантує право на відпочинок. Під час виконання засудженим покарання передбачається обмеження такого права. Це пояснюється таким: оскільки особи, які залучаються до громадських робіт на підставі вироку, є засудженими, а не звичайними працівниками, їх обов'язкова праця юридично не породжує права на відпустку, положення про яку регулюються нормами трудового законодавства. Таке становище свідчить про обмеження вільного часу особи, тобто обмеження її права на відпочинок, що є безумовним елементом карального впливу. Хоча громадські роботи й мають примусовий характер, засуджений не повинен позбавлятися засобів до існування; крім того, суспільство не заінтересоване в тому, щоб він переривав навчання. Тому цей вид покарання, відповідно до ст. 56 КК України, відбувається у вільний від основної роботи або навчання час. Водночас відпустка за основним місцем роботи не перериває виконання громадських робіт, тобто в цьому разі безпосередньо відбувається обмеження гарантованого права на відпочинок.

Громадські роботи відбуваються на іншому підприємстві (в закладі), ніж те, на якому працює (навчається) засуджений. Він не має права відмовитися від виконання роботи. Таке підприємство визначається органами місцевого самоврядування, і як показує практика, часто знаходиться за межами населеного пункту і засудженому не зручно діставатися до місця призначення. Внаслідок цього розвиваються корупційні правопорушення. Більше того, доведеться пристосовуватися до нового колективу, налагоджувати стосунки з раніше незнайомими людьми, заслужити їх повагу, що не завжди легко зробити, будучи засудженим за вчинення злочину. До того ж цій особі фактично прийдеться поєднувати роботу у двох або більше (якщо вона працює за сумісництвом) місцях або ж роботу з навчанням.

Відповідно до законодавства України громадські роботи призначаються на строк від 20 до 60 годин і тривають не більш як 4 години на день. Громадські роботи не призначаються особам, визнаним інвалідами першої або другої групи, вагітним жінкам, жінкам, яким більше 55 років та чоловікам – старше 60 років. Тоді виникає питання: яке покарання призначати суддям, якщо правопорушник – людина начебто хороша, але є інвалідом. В законодавстві передбачається чітка заборона призначати інвалідам громадські роботи, тому на практиці судді призначають саме позбавлення волі. Як бачимо, існує певна соціальна несправедливість, адже не має спеціально передбаченого порядку, який би дозволив уникнути такої ситуації [1, с. 100-103].

Таким чином, є чимало проблем, які можуть виникати саме під час реалізації громадських робіт. У законодавстві слід визначити приблизний

перелік видів громадських робіт (щоб знати які роботи більш доцільно застосовувати) та певний відсоток підприємств, які б брали на себе зобов'язання надавати роботу засудженим. Потрібно також передбачити завдання, яке буде поставлене засудженому. Іншими словами, необхідно встановити норми виробітку, які будуть залежати від фізичного стану, стану здоров'я тощо.

Список літератури

Автухов К. А. Тенденції вибіркового редагування Кримінально-виконавчого кодексу України / К. А. Автухов // Сучасна наука – пенітенціарній практиці : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (24 жовт. 2013 р., м. Київ); Ін-т кримін.-виконав. служби. – Київ, 2013. – С. 100-103.

1. Громадські роботи. Коментар. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/kuap/8013-31.html>. – Дата доступу 21 лют. 2014 р.

2. Піскун І. І. Адміністративно-правові засади встановлення і застосування адміністративного арешту, виправних та громадських робіт: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. – Київ: [б.в.], 2006. – 20 с.

3. Ткачова О. М. Виконання покарань у виді виправних і громадських робіт : монографія / О. В. Ткачова. – Харків: Право, 2010. – 192 с.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 1

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкіна та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т1., – 251 стр.
ISBN – 978-966-2740-95-0

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-95-0

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

ЗМІСТ

Андрєєв Є. О.	Гуманізація кримінально-виконавчого законодавства.....	3
Атрєп'єва М. Р.	Актуальні проблеми виконання та відбування покарань у місцях позбавлення волі.....	7
Біленький Д. В.	Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: щодо внесення змін до «Закону Савченко».....	10
Бойко В. О.	Поняття «злісне порушення встановленого порядку відбування покарання»: спірні моменти.....	13
Борох Ю. О.	Реалізація принципу справедливості під час відбування покарання.....	16
Бумба О. А.	Пробачія та стан упровадження в Україні.....	19
Васюк О. О.	Проблемні питання виконання покарання у виді штрафу.....	23
Вручинський Д. Г.	До питання визначення законного інтересу засуджених.....	28
Гавенко Т. Ю.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	31
Герасименко С. С.	Спонування засуджених до зразкової поведінки: метод «батога» чи «пряника»?.....	35
Горшкова Я. С.	Про деякі проблемні питання, що виникають під час виконання покарання у вигляді штрафу.....	39
Дейнека П. В.	Перевищення меж при застосуванні заходів фізичного впливу в установах виконання покарань.....	43

Дорощенко К. В.	Відповідальність за несплату або ухилення від сплати штрафу.....	45
Дубанич М. Ю.	Правовий статус засуджених: до питання конституційного забезпечення права на працю засуджених до позбавлення волі.....	47
Дубровін С. І.	Використання категорії «ресоціалізація» стосовно неповнолітніх засуджених: окремі аспекти.....	50
Євтушенко Д. О.	Процес ресоціалізації неповнолітніх, звільнених з установ виконання покарання.....	53
Загурська А. В.	Щодо права засуджених на листування..	56
Зайкова Я. Ю.	Ресоціалізація при відбуванні покарання у виді арешту та обмеження волі: порівняння ефективності.....	60
Зосіч М. Ю.	Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей.....	64
Кирилюк С. О.	Надання державній кримінально-виконавчій службі слідчих функцій.....	68
Кишеня В. С.	Наглядова пробація у Сполучених Штатах Америки. Перспективи застосування іноземного досвіду в Україні.....	72
Клименко С. С.	Проблемні питання звільнення від відбування покарання вагітних жінок.....	75
Клімашевський В. Д.	Проблемні питання процедури помилування в Україні.....	79
Коваль В. В.	Перспективи створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій в	

	Україні з урахуванням досвіду зарубіжних країн.....	83
Козаченкова Д. С.	Щодо законних інтересів як елементу правового статусу засуджених.....	87
Козачок М. М.	Проблеми виправлення та ресоціалізації засуджених.....	89
Козій Н. А.	Введення інституту приватного виконання рішень.....	92
Крячко Л. Ю.	Особливості правового регулювання користування засудженими глобальною мережею Інтернет.....	96
Кудрявцева В. В.	Умови праці засуджених до позбавлення волі: деякі питання	100
Левандовська І. В.	Громадські роботи: міжнародний досвід і Україна.....	103
Левіна О. О.	Тактика виявлення осіб, схильних до суїциду. Профілактика суїцидів серед засуджених та осіб, взятих під варту...	107
Лисенко О. Е.	Розбіжності у визначенні поняття «громадські роботи» за Кримінальним та Кримінально-виконавчим кодексами України.....	110
Лукашова Є. В.	Соціально-виховна робота із засудженими (мета та способи).....	115
Малиш С. С.	Окремі аспекти соціально-виховної роботи з неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі.....	119
Мартинюк Н. В.	Прихована проблема відповідальності осіб за ухилення від відбування покарання у виді громадських робіт.....	123
Масловська Ю. Ю.	Працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі: окремі аспекти..	126
Мельник М. Г.	Застосування фізичного впливу,	

	спеціальних заходів, зброї до засуджених.....	129
Мешков С. В.	Ресоціалізація неповнолітніх засуджених.....	132
Мироненко А. А.	Міжнародний досвід пробації.....	134
Моржановська А. І.	Право на користування Інтернетом засуджених, які відбувають покарання, пов'язані з позбавленням волі.....	138
Насібулліна Н. Р.	Цілі покарання.....	141
Носач Є. О.	Досудова пробація як елемент оновлення системи юстиції України.....	146
Павельчук Д. А.	Виховання та перевиховання засуджених до позбавлення волі.....	147
Павленко В. О.	Чи можливе виправлення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі?...	151
Павлуцька В. І.	Цілі покарання та кримінально-виконавчого законодавства.....	154
Пастушок Б. М.	Виправлення і ресоціалізація засуджених.....	157
Певень М. М.	Проблеми здійснення процедури помилування в Україні.....	160
Пищик К. О.	Спірні питання запровадження слідчих підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби.....	163
Рева Н. М.	Щодо питання застосування громадських робіт.....	166
Романченко Д. І.	Щодо питання про міжнародно-правові правила поведінки із неповнолітніми засудженими.....	169

Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	173
Самойленко М. С.	Проблемні питання оцінки ефективності роботи органів і установ виконання покарань.....	177
Святокум А. Ю.	Запровадження центрів пробації для неповнолітніх осіб.....	181
Сергієнко В. М.	Місце суспільно корисної праці в системі заходів ресоціалізації засуджених до позбавлення волі	184
Синявський М. А.	Виправлення засуджених до позбавлення волі : міф чи реальність?...	189
Слюсар Д. Ю.	Впровадження приватних установ виконання покарання в Україні.....	192
Смиковська А. М.	Місце духовної та благодійної опіки церков у системі виховного впливу на засуджених осіб.....	194
Тарапунець В. В.	Загальна характеристика покарання у виді виправних робіт та відмежування його від виправних робіт як адміністративного стягнення.....	197
Тертична А. А.	Інститут пробації: необхідність подальшого впровадження в Україні.....	201
Ткачова А. С.	Виконання покарання у виді арешту: проблемні питання.....	204
Ткачук А. О.	Право засуджених на користування глобальною мережею Інтернет – нові можливості для ресоціалізації та соціальної адаптації засуджених.....	207
Федорець А. Є.	Інститут закінчення строків давності виконання обвинувального вироку як підстава для звільнення особи від	

	відбування покарання.....	210
Хакімова М. Т.	Порівняльний аналіз застосування заходів безпеки в установах виконання покарань України та Естонії.....	21
Харченко Я. Є.	Щодо питання реалізації досудової пробації ¹⁷ в Україні.....	
Шевченко А. І.	Кримінально-виконавча характеристика засудженої особи.....	221
Шпарага Д. Ю.	Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.....	225
Штефан Є. О.	Форми впливу соціально-виховної роботи на засуджених до довічного позбавлення волі.....	290
Штокало Т. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	233
Шутов Д. К.	Деякі проблеми покарання у виді виправних робіт.....	236
Шутова Л. М.	Міжнародно-правовий аспект виконання громадських робіт.....	239
Ярова А. В.	Громадський вплив як засіб ресоціалізації засуджених.....	243

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60х84 ¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 17,5. Облік.-вид. арк. 12,93.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911 . Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.